

Le President
Przewodniczący

JE Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Kancelaria Prezydenta RP
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Bruksela, 18 lipca 2017 r.

Dot.: przyjętych zmian do ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Wasza Ekscelencjo,

Piszę do Pana w imieniu Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych w Europie (CCBE), która reprezentuje adwokatury i stowarzyszenia prawników z 45 krajów, a za ich pośrednictwem - ponad milion europejskich prawników.

Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawa zmieniająca Prawo o ustroju sądów powszechnych, uchwalone przez Sejm i Senat RP, a także projekt ustawy o Sądzie Najwyższym, skierowany do prac Sejmu, wywołują poważne obawy wśród prawników w całej Europie.

Nowelizacja ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa przewiduje między innymi wygaszenie mandatu członków Krajowej Rady Sądownictwa. Ich następcy zostaną wybrani przez Sejm. Obecnie są wybierani przez sędziów. Nowa ustawa daje jednej z izb parlamentu uprawnienie do wybierania członków Krajowej Rady Sądownictwa. W związku z ustanowieniem w Krajowej Radzie Sądownictwa dwóch Zgromadzeń (pierwszego utworzonego przez 15 sędziów powołanych przez Sejm, oraz drugiego, w które skład wejdzie sześciu członków parlamentu, Minister Sprawiedliwości, przedstawiciel Prezydenta RP, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego) w połączeniu z wymogiem, by wszelkie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa musiały zostać przyjęte oddzielnie przez oba zgromadzenia, daje to politykom znaczącą rolę w procesie wyboru i powoływania sędziów. Narusza to konstytucyjną zasadę niezawisłości sądownictwa (art. 179 ust. 1 Konstytucji RP).

Z drugiej strony, ustawa zmieniająca ustawę – Prawo o ustroju sądów powszechnych zmienia zasady powoływania i odwoływania prezesów sądów, zwiększając uprawnienia ministra sprawiedliwości. Artykuł 17.1 przyjętych zmian umożliwia Ministrowi Sprawiedliwości arbitralne odwołanie wszystkich prezesów sądów w Polsce w toku ich kadencji. Przepis został uchwalony pomimo tego, że Biuro Legislacyjne Sejmu RP stwierdziło, iż jest to niezgodne z Konstytucją.

Na koniec, niezależnie od uchwalonych zmian w obu wymienionych ustawach, do polskiego parlamentu wpłynął także projekt nowej ustawy o Sądzie Najwyższym. W projekcie czytamy, że wszyscy sędziowie Sądu Najwyższego (za wyjątkiem osób wskazanych przez ministra sprawiedliwości) zostaną przeniesieni w stan spoczynku się natychmiast po wejściu w życie

wspomnianej ustawy.

W definicji ustroju politycznego Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że Polska jest demokratycznym państwem prawnym. Oznacza to, że system polityczny opiera się na podziale i równoważeniu uprawnień władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej.

Uchwalone już akty prawne dotyczące sądownictwa, a w szczególności projekt ustawy o Sądzie Najwyższym, nie tylko osłabiają niezależność władzy sądowniczej, ale także eliminują gwarancje instytucjonalne i podporządkowują ją decyzjom polityków. Zagraża to poważnie niezawisłości sędziów.

Wymóg przestrzegania standardów gwarantujących autonomię sądów i niezależność sądownictwa określa rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 1985 r., Art. 14.1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz art. 6.1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, których stroną jest Polska, a które to postanowienia znajdują potwierdzenie w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Tylko przy poszanowaniu tych standardów można zapewnić ochronę indywidualnych praw obywateli i stabilne funkcjonowanie państw. Nie ma wątpliwości, że ustawodawstwo i praktyczne stosowanie prawa przez demokratyczne państwo prawne, powinno gwarantować autonomię i wolność władzy sądowniczej i nienaruszalność niezależności sądownictwa. Tylko wówczas, gdy sądownictwo funkcjonuje w ten właśnie sposób, można zagwarantować, że indywidualne prawa obywateli będą chronione, oraz budowane będzie zaufanie do państwa.

Naruszanie lub zagrożenie autonomii i niezależności sądów jest nie tylko wewnętrznym problemem Polski. Ma również konsekwencje dla międzynarodowej społeczności prawniczej i ma bezpośredni wpływ na stosowanie prawa Unii Europejskiej. Prawo dostępu do niezależnego sądu jest jednym z głównych elementów leżących u podstaw systemów prawnych państw. Gwarantuje to artykuł 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Jeśli pojawiają się wątpliwości co do tego, czy w polskim systemie sądy wydawane przez taki niezależny "sąd", sytuacja może powstać, gdy orzeczenia sądów polskich nie będą uznawane w jurysdykcji europejskiej i międzynarodowej.

W imieniu ponad miliona europejskich prawników chciałbym zaapelować do Pana Prezydenta, aby skorzystał Pan z prawa weta i odmówił podpisania ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. zmieniającej ustawę o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektóre inne ustawy, a także ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Z wyrazami szacunku,

Ruthven GEMMELL
Przewodniczący CCBE